

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Tramory E.*

Cím: *Fraccaroli*

Forrás: *az Ujság*

Bp.

(Hely)

1918. X. 14.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Old.)

Osztályozás

Tárgy

81:85

Hely

Idő

"1918"

Fraccaroli.

Ruttkay György kollegám beszélte nekem a napokban:

— Egy jó ösmerősöm értesített róla, hogy *entente-ujságírók* érkeztek Budapestre, érdemes volna beszélni velük. Elmentem a Ritzbe; a hallban csakugyan ült egy kis csoport, köztük egy nő és francziálul beszélgettek. A portás azt mondta: Ezek a külföldi ujságírók. Odaküldtem a névjegyem, meg ézték, tanakodtak, sőt vitakoztak rajta, *szoba álljanak-e* vagy nem? A francia ujságírók, a kikről utóbb kiderült, hogy *svájciak*, végre is úgy döntöttek, hogy nem részesítenek abban a *szereplésben*, hogy néhány perczig diskuráljanak velem.

Hát ez az egyik fajtája a győztes vagy semleges ujságíróknak, a másik (és bocsánatot kérek, hogy egy napon említem ezekkel) Fraccaroli, *Arnoldo Fraccaroli*, a *Corriere della Sera* szerkesztője, a ki tegnap érkezett meg Budapestre és ugyszólván egyenesen a vonatról rohant szerte a városban egyik kávéházból a másikba, keresve kutatva az ő régi barátjai után az ujságíródalomban, a kik iránt érzett szeretetét nem változtathatták meg a háborús események és boldog és büszke volt, a miért ezek is a régi melegséggel ölelik keblükre. Már pedig tudnivaló, hogy ez a Fraccaroli a legelőkelőbb és legbefolyásosabb olasz ujságírók egyike, a ki nagyszerű képességein túl, a változott viszonyoknál fogva is, rá tartósabb lehetne. De Fraccaroli a legbőszőbb fiu Itália

kék ege alól, ugyanaz, a ki volt 1914 júliusában, a mikor a Mexikóban rekedt Luigi Barzini helyett eljött hozzánk, a mikor még csak a szerbekkel való háborúról volt szó. Ugyanaz, mondom, holott a szép fekete haja megszürkült egy keveset és a kék szemé kissé fáradtan és fájdalommal néz ránk: magyarokra.

Ha van valaki a tulsó parton, a ki tudja, hogy mi az egész rettenetes fergetegben ártatlannok és áldozatok vagyunk, úgy a jó Iaccarol az. Ő ott volt velünk, együtt egy fedél alatt egy csomó magyar ujságíróval a *galicziái Duklán*, a mikor négy sarkában gyult ki a világ. És hány-szor elmondottuk neki: Molnár Ferencz, Bíró Lajos, Landauer Béla, Lázár Miklós, Herczeg Géza, Kéry Pál és Schrödter Béla, a ki azóta meghalt, szegény és a kívül Iaccarol ak a legszenvedelmesebb vitái voltak Olaszország nagy és megrendítő habozása körül, hogy a magyarok csak a kényszernek engednek és nem akarnak semmit, csak élni békeségben.

Egy bánatos őszi napon aztán a kozákok elől Dukláról *Poprádra* menekültünk. Vasuton már csak az ezredesünknek és a vezérkarának lehetett, — mi ujságírók Felsővízközéig gyalog meg szekereken. Fraccaroli még mindig ott volt velünk, vászonbetétes lakkezipőben, vasalt nadrágban a csupa szeges talpu czizma és bricsessz között. Poprádon is heteket töltöttünk még együtt vele a legintimebb barátságban és a hőlepte hegyeket jártuk nagy szomorúságunkban. Mert ez időtájt háborúról írni a *vezérkari jelentésen túl* nem volt szabad.

Akkor aztán elég lett Fraccarolinak. Hívtá haza a lapja és *Hoen* ezredes, a sajtóhadiszállás parancsnoka, bárha joga lett volna ahhoz, hogy Iaccarolit mint külföldit ott tartsa a háboru befejeztéig, nem gördített akadályt utazása elé, sőt elősegítette azt. Emlékszem, igen meleg bucsut rendeztünk Fraccarolinak, a kinek utolsó szava az volt, hogy hálás nekünk és sohasem fogja elfelejteni a magyarokat.

Négy és fél esztendő után most ismét itt van közöttünk, együtt ülünk vele az *Oithonban*, mint hajdan Duklán, a Beer Salamonné kifőzdéjében. Sok minden megváltozott azóta, csak Fraccaroli a régi és a szeretet, mely egygyé lánczol vele bennünket. Oh! nem, a miért tudjuk, hogy sokat, nagyon sokat tehet most értünk, magyarokért, a kiknek kifelé talán éppen ez a nagystilű olasz ujságíró az *egyetlen*, a ki nem ellenségünk. Hanem mert a szívünkbe zártuk, a mikor még más színe volt a mi világunknak is, és a miért ő megmaradt benne egész embernek. Hogy mennyire, azt néhány általa elmondott apróság mindennél ékeesebben jellemzi.

— Fiumében találkoztam Kéry Pállal, a ki valami fontos misszióval *Svájcba* igyekezett. Csak természetes, hogy készséggel voltam segítségére. *Triesztben*, az Excelsior-szállodában *Vadász Miklós* keresett fel. Nagyon fáradt volt és azt mondta *Olaszországba* kell mennie. Istenem, Va.

dász! Hát lehetséges Vadásznak nem állani rendelkezésére?

— Bécsben meglátogattam Hoent, a sajtóhadiszállás parancsnokát, a ki már tábornok vagy már talán nem is az. Cívilben volt és nagyon megörültünk egymásnak. Azontul a háboruban mindig kerestem magukat — mondja Fraccaroli. — A legutolsó offenzívánál egy hadtestparancsnokságnál voltam, a mikor hírül hozták, hogy a foglyok között van egy *magyar újságíró* is. Hopp, gondoltam, hátha szerencséjére vagy szerencsétlenségére valaki az én barátaim közül; hátha segíthetek rajta. Autót kértem és már robogtam is a foglyokhoz. Egy tiszt volt az újságíró fogoly, *szerkesztő Szegedről*. Egy kicsit sajnáltam is, hogy nem önök közül valamelyik...

Vasárnapig marad közöttünk Fraccaroli, aztán megy haza Milanóba és ezzel befejeződött a háboru az ő számára is.

Szomory Emil.